

EU truer kvaliteten af vores mad

21.10.2025 19:31:33 CEST | Frie Bønder - Levende Land, Landsforeningen Praktisk Økologi og Folkeoplysningsnetværket Øko-Net | Pressemeddelelse

Et nyt lovforslag fra EU kan resultere i færre sorter af korn, grøntsager og frugt, og på længere sigt kan fald i den dyrkede biodiversitet blive et problem for fødevarer sikkerheden

Unge jordbrugere fra små gårde og markedshaver hører til dem, der dyrker, opformerer og bevarer mange forskellige plantesorter, som ikke er på EU's sortliste. I fremtiden kan et nyt lovforslag gøre det både dyrt og besværligt at arbejde med de sorter, selvom det giver variation til vores kost og hjælper til at sikre en stabil produktion af mad i verden.

Foto: Jonathan Rønn

Mens Danmark har EU-formandskabet i sidste halvdel af 2025, forhandles den nye lovgivning om salg og bytte af frø. Som forhandlingerne ser ud nu, lader det til, at industrien vinder over biodiversiteten og de små producenter, der dyrker den. På kort sigt vil det give os færre slags korn, grønt og frugt at vælge imellem som forbrugere. På

længere sigt kan det blive et problem at producere mad nok i en verden, hvor klimaet forandrer sig, og handelsforbindelserne er usikre.

Kodeordet er biodiversitet

Det handler om frø, biodiversitet og den mad, vi spiser. Biodiversiteten i den vilde natur skal være høj, og det samme gælder for biodiversiteten i de afgrøder vi dyrker, hvis den skal sikre bæredygtighed, sundhed og robuste dyrkningssystemer for planter og mennesker.

Desværre er en ny lov i EU på trapperne, der vil gøre det vanskeligt at dyrke planter, der i dag ikke er officielt registreret. De ændringer, der lægges op til, er til fordel for industrien, som dyrker store mængder af de få arter og sorter, der er registreret på EU's sortliste. For mangfoldigheden i vores kulturplanter kan det derimod blive en katastrofe, hvis alle frø fremover skal registreres og administreres.

Som det ser ud lige nu, vil genbanker og almindelige haveejere blive undtaget fra den nye lovgivning, så de også fremover kan bytte og udveksle deres uregistrerede frø til forskning og glæde i haverne. Men foreninger, netværk og små landbrug, der dyrker og bevarer kulturplanter, risikerer i fremtiden at skulle registreres, og alle frø, der i dag er uregistrerede, bliver underlagt krav om mærkning og kontrol. Det er altså ikke fordi, det bliver forbudt at dyrke dem. Det bliver bare besværligt, og muligvis dyrt.

Sjove tomatsorter og gammeldags kål

Lovgivningen vil ramme de sjove og mærkelige tomatsorter i forskellige former og kulører, som vi dyrker i vores haver, de spændende gammeldags kåltyper, der serveres på små restauranter, og de mange specielle sorter af korn, salat, løg, beder, æbler, gulerødder og meget mere, som vi støder på i gårdbutikker, på markeder og andre steder, hvor vi møder det, der ikke produceres af industrien.

”Det gælder både gamle, næsten glemte sorter som ’Svedjerug’ og grønkålen ’Halvhøj Ekstra Moskruset’ - og hele vækstlaget af nye, økologiske sorter, som småskaladyrkere eksperimenterer med”, siger Lotte Børresen, der er forperson for Landsforeningen Praktisk Økologi, som blandt andet arbejder med at øge biodiversitet i dyrkningen. Foreningen er den ene af tre danske organisationer, der har slået kræfterne sammen for at råbe den danske befolkning og politikerne op.

Robuste og tilpasningsdygtige planter

De andre to organisationer er Frie Bønder – Levende Land, der taler de små og mellemstore jordbrugs sag, og Foreningen Frøsamlerne, der bevarer traditionelle plantesorter.

”Det er primært små jordbrug og markedsproducenter i hele Europa, der dyrker de mindre kendte afgrøder”, siger Ole Kjærulff Davidsen fra Frie Bønder – Levende Land og fortsætter: ”Bevaring og opformering bygger i høj grad på frivilligt arbejde udført af små avlere og organisationer som vores”.

Nogle af de gammeldags kålssorter har specielle sundhedsegenskaber, andre er gode at dyrke, når det er særlig tørt eller koldt. Jo flere forskellige slags planter, vi dyrker, jo flere muligheder får vi for at tilpasse os et klima, der er svært at forudsige. Særligt de robuste og tilpasningsdygtige plantesorter, der ikke er afhængige af kunstgødning og pesticider, kan få stor betydning for verdens madforsyning i usikre tider.

Vi skal passe på dem der bevarer

Hvis planter skal bevares, kræver det, at nogen dyrker dem og deler deres frø med andre. Selvom der heldigvis dyrkes mange planter i private haver, er de fleste havedyrkere afhængige af, at nogen tager sig af bevaring og opformering år efter år.

”Sorterne skal dyrkes løbende for også at være til rådighed for næste generation, og hvis en sort først er forsvundet, er den væk for altid”, siger Louise Windfeldt fra Frøsamlerne. Derfor skal vi sørge for, at EU's love holder hånden under den dyrkning, bevaring og opformering af frø, der finder sted hos små producenter, foreninger og netværk.

De tre foreninger er ikke de eneste, der prøver at råbe befolkningen og politikere op med deres bekymring. 200.000 borgere i EU har skrevet under på et opråb til politikerne: [“Raise Our Forks for Diversity”](#) for at få dem til at ændre i den frølovgivning, der er på vej, så den tilgodeser en høj biodiversitet og andre planter end dem, industrien dyrker. De mange underskrifter er på vej til politikerne i Bruxelles.

Kontakter

Louise Windfeldt

Hortonom, PhD, fagjournalist

Faglig sekretær

Foreningen Frøsamlerne

louisewindfeldtschmidt@gmail.com

Tlf: +45 23 44 84 21

www.froesamlerne.dk

Ole Kjærulff Davidsen

Forperson

Frie Bønder - Levende Land

fbll@outlook.dk

Tlf: +45 26 84 90 90

www.friebonderlevendeland.com

Lotte Hovmark Børresen

Forperson

Landsforeningen Praktisk Økologi

forkvinde@praktiskoekologi.dk

Tlf: +45 51 94 71 09

<https://www.oekologi.dk/>

Billeder

Et nyt lovforslag fra EU kan på kort sigt give os færre slags korn og grønt som forbrugere. På længere sigt kan det blive et problem for fødevaresikkerheden. På billedet: Louise Windfeldt

Et nyt lovforslag fra EU vil gøre det vanskeligt at dyrke planter, der i dag ikke er officielt registreret. For mangfoldigheden i vores kulturplanter kan det blive en katastrofe, hvis alle frø fremover skal registreres og administreres.

På billedet: **Caroline Mahler Lundsteen**

Alle frø, der i dag er uregistrerede, risikerer at blive underlagt krav om mærkning og kontrol, hvis et nyt lovforslag fra EU bliver til virkelighed. Og selvom private havedyrkere nok bliver fritaget fra loven, regner man med, at foreninger, netværk og små landbrug, der dyrker og bevarer kulturplanter, i fremtiden skal registrere alle deres frø.

På billedet: **Caroline Mahler Lundsteen**